

Quickscan flora en fauna aan de Korte Moermondsweg 5 te Renesse

- concept -

Maart 2021
P21-019/W1965
Auteurs: J. Lips

Natuur-Wetenschappelijk Centrum
078-6213921
info@nwcadvies.nl
www.nwcadvies.nl

**Quicksan flora en fauna
aan de Korte Moermondsweg
5 te Renesse**

- Concept -

Quickscan flora en fauna aan de Korte Moermonsweg 5 te Renesse - concept

Opdrachtgever: Erik van den Bos Architect B.V.

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Annemijn de Groot

Samenstelling: Jelle Lips

Foto's: NWC

Quickscan flora en fauna aan de Korte Moermonsweg 5 te Renesse [Samenst.: Lips, J.]
[Foto's: NWC] Met lit. opg., Dordrecht: Strix/NWC.

Trefw.: Wet natuurbescherming, Quickscan, Korte moermonsweg, Renesse, vleermuizen,
Buizerd, Bunzing, Hermelijn, Wezel, Rugstreeppad & Levendbarende hagedis.

W1965/P21-019

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, Maart 2021

Inhoud

Samenvatting

1	Inleiding	7
2	Gebiedsbeschrijving	9
3	Wettelijk kader	11
4	Methode	17
5	Resultaten	19
6	Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	25
	Referenties	29

Bijlagen:

Bijlage 1: Bijzondere waarnemingen binnen het plangebied	30
Bijlage 2: Beschermde soorten Wet natuurbescherming	31
Bijlage 3: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen	33
Bijlage 4: Vogels en ruimtelijke ingrepen	35

Samenvatting

Onderstaande tabel geeft de conclusies uit voorliggend rapport weer. Voor de volledigheid en om een verkeerde interpretatie te voorkomen, dient ook hoofdstuk 6 (effecten, verplichtingen en aanbevelingen) gelezen te worden.

Soortgroep	Effecten beschermde soorten	Verplichtingen en aanbevelingen
Vleermuizen	Verstoring/verarming mogelijk (essentieel) foerageergebied en vliegroue(s) vleermuizen. Mogelijke verwijdering bomen met potentieel geschikte boomholtes.	Aanvullend onderzoek benodigd gericht op de functionaliteit van het plangebied als foerageergebied en vliegroue voor vleermuizen. Nadere inspectie boomholtes door inzet van een hoogwerker.
Vogels vaste Verblijfplaats	Mogelijke verstoring functionele leefomgeving van de Buizerd.	Aanvullend onderzoek gericht op de functionaliteit van het plangebied voor de Buizerd middels twee gerichte veldbezoeken in de periode van maart tot en met half mei.
Overige vogels	Mogelijke verstoring of vernieling legfels.	Zorgplicht; werken buiten broedseizoen en/of check door ecologisch deskundige.
Grondgebonden zoogdieren	Verstoring mogelijk (essentieel) functionele leefomgeving van de Bunzing, de Hermelijn en de Wezel.	Aanvullend onderzoek door inzet van wildcamera's voor een periode van zes weken tussen 1 maart – 31 augustus.
Herpetofauna	Mogelijke verstoring van individuen en het leefgebied van de Rugstreeppad en Levendbarende hagedis.	Aanvullende onderzoek met herpeto-platen voor een periode van een maand tussen half april tot begin Augustus.
Aquatische fauna	Geen.	Zorgplicht.
Flora	Geen	Zorgplicht.

1. Inleiding

Als uitbreiding van een recreatiepark zijn er zes recreatiewoningen voorzien aan de Korte Moermondsweg 5 in Renesse (figuur 1). Voor de realisatie van deze woningen zal een groot deel van het aanwezige bomenbestand binnen het plangebied gekapt worden. De geplande werkzaamheden kunnen van invloed zijn op de aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied.

In het kader van de Wet natuurbescherming dient hiervoor daarom eerst een quickscan (en mogelijk aanvullend onderzoek) naar de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden plaats te vinden en dient een beoordeling van de effecten van de werkzaamheden op deze natuurwaarden gemaakt te worden. Waar nodig worden maatregelen aangedragen om eventuele schade en verstoring te verzachten en er zorg voor te dragen dat de functionaliteit van het gebied voor aanwezige beschermde soorten gewaarborgd blijft.

Erik van den Bos Architect B.V. heeft het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) gevraagd een quickscan flora en fauna uit te voeren op deze locatie en voor advisering omtrent de relevante natuurwetgeving.

Figuur 1: Impressie van de nieuwe situatie.

Bron: Erik van den Bos Architect B.V.

2. Gebiedsbeschrijving en beschermde gebieden

Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bevindt zich in het noordoosten van Renesse aan de Korte Moermondsweg 5 in Renesse (Provincie Zeeland) (figuur 2 en 3). Het gebied bestaat voornamelijk uit bomen, waarvan een groot deel gekapt zal worden om de recreatiewoning te realiseren. Aan de noordzijde wordt het plangebied begrensd door de Rampweg en aan de andere zijden ligt het ingesloten binnen het recreatiepark waar deze nieuwe woningen aan toegevoegd zullen worden.

Figuur 2: Ligging van het plangebied (rood omlijnd) in de omgeving.

Bron: PDOK Viewer

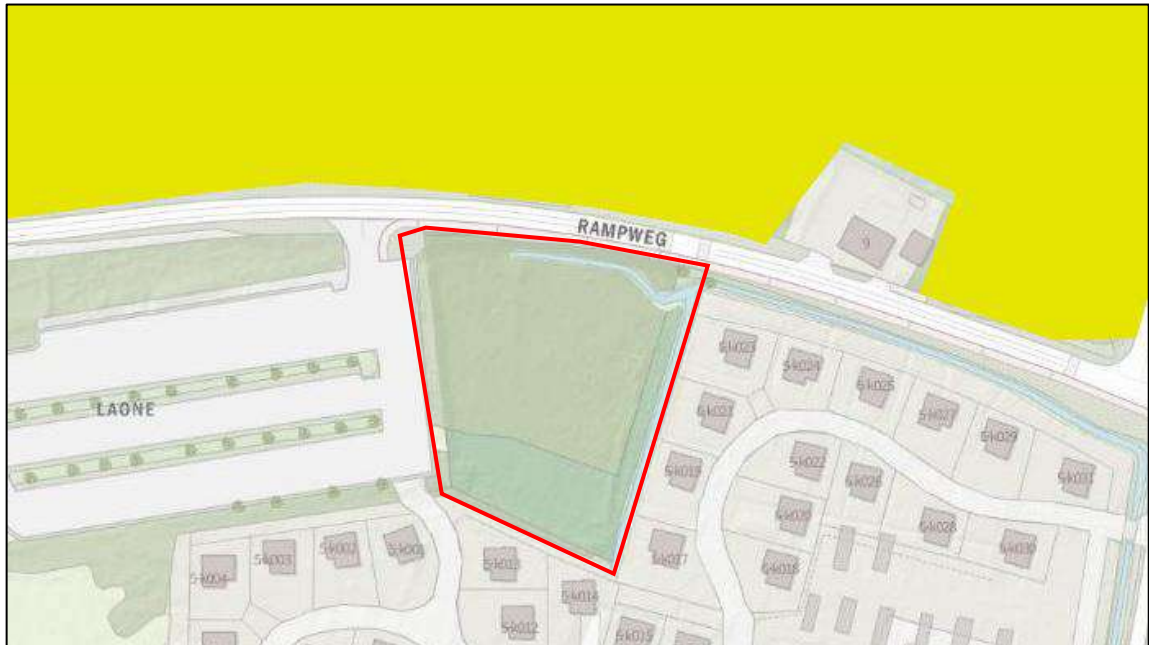

Figuur 3: Het plangebied (rood omlijnd) in detail.

Bron: PDOK Viewer

Beschermde gebieden

Het plangebied bevindt zich binnen 10 meter afstand van het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' (figuur 4). Uit Aerius-berekeningen blijkt dat er geen resultaten met meer dan 0,00 mol/ha/j zijn bij het uitvoeren van de plannen waardoor significant negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie worden uitgesloten (Aelmans, 2020). Daarnaast zullen de natuurlijke kenmerken van de nabij gelegen Natura 2000-gebieden geen aantasting ondervinden door de plannen (Besluit Wet natuurbescherming).

Figuur 4: Ligging van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' (geel gearceerd).
Bron: PDOK Viewer

Het plangebied bevindt zich niet binnen de begrenzing van een gebied dat opgenomen is in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (figuur 5).

Figuur 5: Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het Natuurnetwerk Zeeland (groen gearceerd).

3. Wettelijk kader

In Nederland is de bescherming van belangrijke natuurwaarden vanaf 2017 wettelijk vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Het gaat hierbij zowel om bescherming van soorten als bescherming van gebieden.

Onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

De provincies zijn sinds 1 januari 2017 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet natuurbescherming en dus ook voor ontheffingsaanvragen.

Om een ontheffingsaanvraag in behandeling te nemen, dient het onderzoek aan goedgekeurde voorwaarden (o.a. ten aanzien van methode, intensiteit, periode, tijd tussen onderzoeksmomenten) te voldoen. Slechts als het onderzoek volgens deze voorwaarden uitgevoerd is, kan volgens de wetgever een goed onderbouwde uitspraak gedaan worden over;

- de aanwezigheid van beschermde soorten;
- de functie van een gebied of onderdelen binnen een gebied voor deze beschermde soorten;
- het belang van een gebied of onderdelen binnen een gebied voor aanwezige beschermde soorten;
- de effecten van plannen op deze soorten;
- de keuze voor te nemen (mitigerende- en/of compenserende) maatregelen.

De voorwaarden waaraan onderzoek moet voldoen, staan beschreven in de kennisdocumenten die in opdracht van de wetgever door BIJ12 opgesteld zijn en de inventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. Onderzoeken die niet volgens deze voorwaarden uitgevoerd zijn, kunnen volgens het bevoegd gezag geen basis en onderbouwing vormen van ontheffingsaanvragen en aanvragen zullen om die reden afgewezen worden.

Het NWC is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens bovengenoemde kennisdocumenten en inventarisatieprotocollen.

Soortbescherming

Voor dier- en plantensoorten zijn in de Wnb een aantal verbodsbepalingen opgenomen, waarvan vooral de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 belangrijk zijn in het kader van flora- en faunaonderzoek bij onder andere ruimtelijke ontwikkelingen (tekstvak 1).

De verbodsbepalingen uit de artikelen gelden overal in Nederland, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten die uitgevoerd worden. De bepalingen uit de Wnb kunnen daarom van invloed zijn op ruimtelijke ingrepen, zoals het aanleggen van infrastructuur, het slopen en realiseren van bebouwing, het uitbreiden van industriegebieden en het kappen van bomen. Ook bij het opstellen of herzien van bestemmingsplannen zijn de bepalingen uit de Wnb van belang. In het kader van het

zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel (Algemene Wet Bestuursrecht) dient bij het opstellen en herzien van bestemmingsplannen en bij (ruimtelijke) activiteiten een toetsing aan de Wnb plaats te vinden. Deze toetsing moet de volgende onderdelen bevatten:

- Een inventarisatie van het voorkomen van wettelijk beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de activiteit;
- Een inventarisatie en beoordeling van (significant) nadelige effecten als gevolg van de activiteit, op beschermde soorten die binnen het plangebied en/of binnen de invloedssfeer van de activiteit aanwezig zijn;
- Indien nodig een opname van maatregelen die de negatieve effecten op de beschermde soorten en hun leefgebieden mitigeren en/of compenseren.

De Wnb kent drie categorieën van beschermde soorten die ook terug te vinden zijn in de artikelen met verbodsbepalingen: alle vogels uit de Europese Vogelrichtlijn (artikel 3.1), alle soorten die in de Europese Habitatrichtlijn vermeld worden (artikel 3.5) en “overige soorten” (artikel 3.10) die alleen op nationaal niveau beschermd worden. Provincies mogen afwijken van de lijst met “overige soorten” door vrijstelling te verlenen voor bepaalde soorten. Hierdoor kan deze lijst per provincie verschillen. Een overzicht van alle beschermde soorten is te vinden in bijlage 2.

Soorten Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Wanneer één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.1 en/of artikel 3.5 Wnb overtreden worden door de voorgenomen activiteit, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Een ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen wordt voor soorten uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn alleen verleend wanneer voldaan wordt aan *elk* van de volgende voorwaarden:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- Zij is nodig:
 - a) In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid; of
 - b) In het belang van een dwingende reden van groot openbaar belang; of
 - c) In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Voor vogels kan echter geen beroep gedaan worden op belang b “dwingende reden van groot openbaar belang”.

Wanneer overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden door het treffen van mitigerende maatregelen, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Wel kan in dergelijke gevallen toch ontheffing aangevraagd worden om de te treffen maatregelen

goed te laten keuren. Indien het bevoegd gezag de maatregelen goedkeurt, wordt door hen een “positieve afwijzing” afgegeven.

Tekstvak 1: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 Wet natuurbescherming:

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van de dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen of af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10

1. Het is verboden:
 - a) In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten genoemd in de bijlage, onderdeel A bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b) De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
 - c) Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Bij de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wnb zijn een activiteitenplan en, in sommige gevallen, een compensatieplan noodzakelijk. Hierin staan de bevindingen uit de flora- en faunatoets vermeld en worden maatregelen beschreven die uitgevoerd zullen worden om ervoor te zorgen dat de nadelige effecten op beschermde plant- en

diersoorten in en binnen de invloedssfeer van de activiteit zoveel mogelijk voorkomen, dan wel beperkt worden.

Overige soorten

Voor de soorten uit deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 mits een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit. Indien aantoonbaar gewerkt kan worden volgens een dergelijke gedragscode, hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden voor het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.10 van de Wnb.

Indien er geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit of het niet mogelijk is om volgens een dergelijke gedragscode te werken, dient bij overtreding van verbodsbepalingen wel een ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffing kan voor deze soorten echter op grond van meer belangen verleend worden dan het geval is voor de Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten.

Zorgplicht

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermden) de zorgplicht uit artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden.

Gebiedsbescherming

Bescherming van natuurgebieden en hun bijzondere natuurwaarden vindt onder de Wet natuurbescherming plaats via (Europese) Natura 2000-gebieden. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van specifieke natuurwaarden in gebieden die in het kader van de Europese Vogel- en -Habitatrichtlijn aangewezen en/of aangemeld zijn als speciale beschermingszone (Natura 2000-gebieden). Voor deze beschermde gebieden zijn aanwijzingsbesluiten opgesteld waarin beschreven staat voor welke (natuurlijke) habitats en dier- en plantensoorten het gebied aangewezen is. Voor deze kwalificerende waarden zijn instandhoudingsdoelen opgesteld.

Projecten, plannen en andere handelingen die nadelige effecten hebben op één of meerdere instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, zijn vergunningplichtig of moeten de goedkeuring, een “bestuurlijk oordeel”, van het bevoegd gezag hebben (in veel gevallen zijn dit Gedeputeerde Staten en in andere gevallen is dit de minister van Economische Zaken). Zij oordelen dan dat een vergunning niet nodig is. Of deze goedkeuring wordt gegeven, is afhankelijk van de uitkomst van de zogenaamde habitattoets.

Uit de habitattoets kunnen drie mogelijkheden volgen:

- Er is zeker geen nadelig effect. In dit geval is er geen vergunning nodig in het kader van de Wet natuurbescherming;

- Er is sprake van een nadelig effect in de vorm van verstoring, maar dit is niet significant en er is geen sprake van verslechtering van aangewezen habitats. Hieruit volgt dat een vergunningaanvraag niet aan de orde is. Wel is een bestuurlijk oordeel van het bevoegd gezag nodig;
- Er is sprake van een mogelijk significant nadelig effect in de vorm van verstoring en/of er is sprake van verslechtering van aangewezen habitats. In dit geval dient een passende beoordeling opgesteld te worden en is een vergunning nodig.

Een 'passende beoordeling' is een rapport waarin (de zo exact mogelijke omvang van) de effecten, afzonderlijk of in combinatie met andere activiteiten, van een plan, project of handeling op een Natura 2000-gebied beschreven staan. Deze nadelige effecten worden in relatie tot de instandhoudingsdoelen bepaald.

Indien uit de passende beoordeling volgt dat er significant nadelige gevolgen op zullen treden, moeten de plannen getoetst worden aan de zogenaamde ADC-criteria;

1. Zijn er Alternatieven?
2. Is er sprake van een Dwingende reden van groot openbaar belang?
3. Zijn er Compenserende maatregelen voorzien?

Wanneer er een alternatief bestaat voor de voorgenomen plannen dat niet tot significant nadelige effecten op instandhoudingsdoelstellingen leidt, moet dit alternatief gekozen worden. De ecologische belangen hebben in dit geval voorrang op de economische belangen.

Wanneer er geen alternatieven voorhanden zijn, er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang en/of er voldoende compenserende maatregelen getroffen worden, kan vergunning voor de voorgenomen plannen verleend worden.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit Natuurnetwerk. De bescherming van het Natuurnetwerk is opgenomen in de Verordening Ruimte van de desbetreffende provincie en valt hiermee buiten de Wet natuurbescherming.

Natuurwaarden van het NNN worden afgemeten aan doelsoorten. Het is belangrijk dat verlies van en winst aan belangrijke natuurwaarden hieraan worden afgemeten. Ruimtelijke ingrepen moeten vooraf worden getoetst op hun effect op het areaal, de samenhang en de kwaliteit van het NNN. Ingrepen die geen significant negatief effect op wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN hebben, kunnen in principe doorgang vinden. Als echter het tegenovergestelde geldt, hangt doorgang van de plannen onder meer af van het belang van de plannen en van de mogelijkheden voor mitigatie en compensatie. Hierbij geldt het 'Nee, tenzij-regime'. Per saldo dient de kwaliteit en/of kwantiteit van het NNN te verbeteren. Waar Natura 2000-gebieden met het NNN overlappen, blijft ook het NNN-regime gelden.

4. Methode

In het kader van de Wet natuurbescherming is een quickscan flora en fauna uitgevoerd. Deze quickscan bestond uit een literatuuronderzoek en een veldbezoek. Voor het literatuuronderzoek is gebruikgemaakt van verspreidingsgegevens van soorten verzameld door de verschillende soortenorganisaties. Op basis van het literatuuronderzoek is o.a. bepaald voor welke soortgroepen de aanwezigheid en/of de geschiktheid van het plangebied onderzocht diende te worden. Tijdens de quickscan is daarom specifiek rekening gehouden met de mogelijke aanwezigheid van beschermde flora, vleermuizen, herpetofauna, aquatische fauna, vogels met een vaste verblijfplaats en grondgebonden zoogdieren.

Op basis van habitateisen, verspreidingsgegevens en kenmerken van het plangebied worden beschermde dagvlinders niet verwacht. Bovendien komen de meeste beschermde vlindersoorten op slechts een aantal locaties in Nederland voor (voornamelijk natuurgebieden). Om deze redenen is deze soortgroep buiten beschouwing van de quickscan gelaten.

Het veldbezoek is op 23 februari 2021 uitgevoerd door medewerkers van het NWC. De temperatuur tijdens het veldbezoek bedroeg 14 °C, er was dichte bewolking en de windkracht was 3 Bft. Deze gegevens zijn door de medewerkers in het veld gemeten of ingeschat.

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten worden beschermd door de Wet natuurbescherming. Het plangebied is daarom beoordeeld op de mogelijke waarde voor vleermuizen. Hierbij is beoordeeld in hoeverre de bomen binnen het plangebied geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Er is onder andere gelet op de aanwezigheid en de kenmerken van holtes in de bomen. Ook is gelet op sporen van vleermuizen, zoals keuteltjes, afgebeten insectenvleugels en aanwezigheid van meststrepen bij eventuele invliegopeningen. Daarnaast is er tijdens het veldbezoek beoordeeld of er in en in de directe omgeving van het plangebied potentieel belangrijke vliegroutes en/of foerageergebied aanwezig zijn, zoals bomenrijen, andere groene, lijnvormige landschapselementen, en kleinschalige weilanden en andere half open gebieden. Hierbij is tevens gelet op het aanbod van geschikt foerageergebied in en in de omgeving van het plangebied.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Vogels met een vaste verblijfplaats worden jaarrond beschermd door de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook voor hun functionele leefomgeving (bijlage 4). Voorbeelden van deze soorten zijn de Buizerd (*Buteo buteo*) en de Sperwer (*Accipiter nisus*). Tijdens de quickscan is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vogels met een vaste verblijfplaats en is bepaald welke gevolgen de voorgenomen plannen voor deze vogels met zich meebrengen (zoals verstoring door

geluid). Er is onder meer gelet op sporen (braakballen, veren, uitwerpselen, etc), nesten (o.a. oude kraaiennesten) en waarnemingen van de betreffende vogelsoorten (geluid/zicht/territorium indicerend gedrag). Tevens is bekeken of het plangebied een significant onderdeel zou kunnen zijn van de functionele leefomgeving van een vogelsoort met een vaste verblijfplaats.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek is er beoordeeld in hoeverre het plangebied geschikt leefgebied vormt voor strikt beschermde marterachtigen en andere beschermde grondgebonden zoogdieren. Hierbij is onder andere gelet op de aanwezigheid van sporen van deze soorten, holtes in de bomen, holen, burchten en de aanwezigheid van functionele leefomgeving voor deze soorten.

Aquatische fauna

Tijdens de quickscan is onderzocht welke verschillende soorten aquatische fauna binnen het plangebied voor komen door met schepnetten de aanwezige watergangen te bevissen. Ook zijn monsters genomen van aquatische ongewervelden welke later in het laboratorium zijn gedetermineerd.

Herpetofauna

Tijdens de quickscan is beoordeeld in hoeverre het plangebied geschikt is als leefgebied voor deze soorten. Hierbij is onder andere gelet op de aanwezigheid van geschikt voortplantingswater, een zandige, goed vergraafbare bodem, een pioniersvegetatie, een goed ontwikkelde onderwatervegetatie en/of schuilplaatsen in de vorm van stenen, stukken hout of holen.

Vaatplanten

Tenslotte is onderzocht of het gebied geschikt is voor beschermde soorten vaatplanten en is bekeken welke soorten er in het gebied aanwezig zijn.

5. Resultaten

Vleermuizen

Binnen het plangebied staan twee Canadese populieren met boomholtes welke in potentie door vleermuizen kunnen worden benut als verblijfplaats. In één van de populieren is één potentieel geschikte holte aanwezig en in de andere populier bevinden zich twee potentieel geschikte boomholtes (foto 1 & 2; bijlage 1). De holtes bevonden zich te hoog in de bomen om deze tijdens het veldbezoek nader te inspecteren om zo de geschiktheid van deze holtes voor vleermuizen vast te stellen. In een van deze holtes (foto 2) werden vier kauwen aangetroffen. Twee overige boomholtes die in zwarte elzen binnen het plangebied zijn aangetroffen zijn ongeschikt bevonden om te fungeren als verblijfplaats voor vleermuizen aangezien deze niet omhoog doorliepen ofwel te laag (aan de voet) in de boom zaten.

Foto 1 & 2: Canadese populieren met twee holtes (links; 44.483-418.225) en één holte (rechts: 44.485-418.221) die mogelijk geschikt zijn om te fungeren als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. In de holte van foto 2 werden tijdens het veldbezoek 4 kauwen aangetroffen.

Het plangebied is geschikt om te fungeren als foerageergebied voor vleermuizen. De bomen binnen het plangebied creëren de benodigde luwte waardoor verschillende soorten vleermuizen binnen het plangebied kunnen foerageren. Ook zijn de randen van de bosschage geschikt voor vleermuizen om langs te navigeren. Het bos maakt onderdeel uit van een lijnvormige opgaande structuur langs een doorgaande weg (de Rampweg). Gezien de ligging van het plangebied in beboste omgeving is het mogelijk dat de bomen binnen het plangebied onderdeel uitmaken van een vliegroute voor vleermuizen.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Binnen het plangebied is een nest van een Zwarte kraai (*Corvus corone*) aangetroffen in een Grauwe abeel (foto 3; bijlage 1; 44.507-418.200). Bestaande nesten van kraaiachtigen kunnen door roofvogels zoals de Buizerd (*Buteo buteo*) en de Sperwer (*Accipiter nisus*) verder worden uitgebouwd en als vaste verblijfplaats worden benut (Bij12_d, 2017). Overigens is tijdens het veldbezoek een Zwarte kraai rustend naast het nest waargenomen. Om deze reden wordt het voldoende aannemelijk geacht dat dit nest in gebruik is door de Zwarte kraai. Ook is een verblijfplaats van kauwen in een boomholte aangetroffen in een Canadese populier (foto 2, p 19) en zijn twee oude nesten van de Houtduif (*Columba palumbus*) aangetroffen (44.531-418.164; 44.529-418.190). De aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van (strikt) beschermde vogels kunnen op basis van het veldbezoek worden uitgesloten. Wel kunnen de bosschages zoals deze gelegen nabij geschikt jachtbiotoop (open gebieden zoals akkers) als rustplaats worden benut door soorten als de Buizerd.

Foto 3: Nest van de Zwarte kraai in een Grauwe abeel binnen het plangebied.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen grondgebonden zoogdieren binnen het plangebied aangetroffen. Verder zijn geen sporen (prooiresten, loopsporen, uitwerpselen etc.) van grondgebonden zoogdieren aangetroffen. Wel is een Reeskelet aangetroffen binnen het plangebied (foto 4, p 21).

Het plangebied is geschikt om te fungeren als foerageergebied voor beschermde marterachtigen zoals de Bunzing (*Mustela putorius*), de Hermelijn (*Mustela erminea*) en de Wezel (*Mustela nivalis*). Soorten als de Boommarter (*Martes martes*) en de Steenmarter (*Martes foina*) worden op basis van verspreidingsgegevens niet verwacht. Daarnaast zijn in het plangebied takkenhopen (bestaande uit snoeiafval) en grondhopen aanwezig. Dit soort 'hopen' kunnen door bovengenoemde marterachtigen als schuil- of verblijfplaats worden benut. Verder is het plangebied geschikt om te fungeren als onderdeel van de functionele leefomgeving van de Haas (*Lepus europaeus*) en het Konijn (*Oryctolagus cuniculus*). Met namen hazen kunnen bosschages zoals deze benutten om te rusten in een zogenoemde leger (ondiepe uithollingen van 0 tot maximaal 20 cm diep en 25 cm lang.). Overigens zijn deze legers tijdens het veldbezoek niet aangetroffen.

Foto 4: Reeskelet aangetroffen in het plangebied.

Foto 5: Takkenhoop aangetroffen in het plangebied welke als schuil- of verblijfplaats kan worden benut door verschillende marterachtigen.

Herpetofauna

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor de Rugstreeppad (*Bufo calamita*) en op basis van de verspreidingsgegevens kan deze soort worden verwacht. De bodem binnen het plangebied, bestaande uit zand en zavel, is goed vergraafbaar waardoor deze geschikt is voor de Rugstreeppad om zich overdag in te verschuilen. Ook is het terrein vochtig en is een poel aanwezig (foto 6) die geschikt is om te fungeren als voortplantingswater voor de Rugstreeppad.

Ook is het plangebied op basis van de verspreidingsgegevens en door de aanwezigheid van zandgrond in combinatie met half open bos geschikt als functionele leefomgeving voor de Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*).

Foto 6: Poel/plas in het plangebied welke als voortplantingswater kan worden benut door de Rugstreeppad.

Aquatische fauna

In de waterlichamen binnen het plangebied is geen beschermde aquatische fauna aangetroffen. Wel zijn verschillende algemene waterslakken aangetroffen (tabel 1).

Tabel 1: Aangetroffen waterslakken binnen het plangebied.

soorten	aantal
Gewone schijfhoren (<i>Planorbis planorbis</i>)	1
Draaikolk schijfhoren (<i>Anisus vortex</i>)	3
Slaapzak (<i>Aplexa hypnorum</i>)	1
Geronde schijfhoren (<i>Anisus leucostoma</i>)	5

Flora

De vegetatie binnen het plangebied bestaat voornamelijk uit bomen en struwelen. Boomsoorten zoals de Grauwe abeel (*Populus canescens*), Canadese populier (*Populus canadensis*), Zwarte els (*Alnus glutinosa*), en Boswilg (*Salix caprea*) zijn in het plangebied aangetroffen. Daarnaast groeien struweelsoorten als de Meidoorn (*Crataegus*), Hazelaar (*Corylus avellana*), Dauwbraam (*Rubus caesius*) en Klimop (*Hedera helix*) in het plangebied. Er zijn geen (strikt) beschermde planten binnen het plangebied aangetroffen.

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Vleermuizen

Binnen het plangebied zijn enkele boomholtes aanwezig waarvan onduidelijk is of deze kunnen functioneren als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Wanneer deze bomen gekapt worden is het onduidelijk of verblijfplaatsen van vleermuizen hierdoor verloren gaan. Alvorens deze bomen gekapt worden dient te worden vastgesteld of deze boomholtes geschikt zijn om te functioneren als verblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten. Wanneer de boomholtes geschikt blijken dient aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van boombewonende vleermuissoorten te worden uitgevoerd.

Het plangebied is geschikt om te fungeren als foerageergebied en/of vliegroute voor verschillende vleermuissoorten. Vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen zijn ook beschermd wanneer deze van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt.

Verplichtingen & aanbevelingen

Wanneer de Canadese populieren met potentieel geschikte boomholtes gekapt dienen te worden, wordt aanbevolen de boomholten binnen het plangebied met behulp van een hoogwerker nader te inspecteren om zo vast te stellen of deze benut kunnen worden als verblijfplaats door vleermuizen.

Aanvullend vleermuisonderzoek gericht op de functionaliteit van het plangebied als foerageergebied en/of vliegroute dient plaats te vinden volgens het meest recente vleermuisprotocol (januari '21). Dergelijk onderzoek dient te bestaan uit twee inventarisaties in de periode tussen 15 april en 15 september, waarbij minimaal één veldbezoek plaatsvindt in de kraamperiode (15 mei - 15 juli). Tussen deze twee bezoeken dient een minimale tussenperiode van 8 weken in acht te worden genomen.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Op basis van de quickscan kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vogels met een vaste verblijfplaats op voorhand worden uitgesloten. Wel maakt het plangebied mogelijk onderdeel uit van de essentiële functionele leefomgeving van de Buizerd aangezien deze als rustplaats kan worden benut nabij geschikt jachtbiotoop. Het kan niet met voldoende zekerheid worden aangenomen dat de overblijvende vegetatie van voldoende omvang en kwaliteit is om de mogelijke functie(s) die de vegetatie voor de Buizerd heeft behouden blijven.

Verplichtingen & aanbevelingen

Essentiele onderdelen van de functionele leefomgeving van de Buizerd zijn beschermd onder de Europese Vogelrichtlijn (bijlage 4). Nader onderzoek dient plaats te vinden om de functionaliteit van het plangebied voor de Buizerd in kaart te brengen. Dit dient te gebeuren middels twee gerichte veldbezoeken in de periode van maart tot en met half mei.

Algemene (broed)vogels

De aanwezige vegetatie binnen het plangebied biedt broedgelegenheid voor algemene vogelsoorten. Alle nesten die in gebruik zijn (vanaf de nestbouw tot het moment dat de jongen het nest definitief hebben verlaten) vallen onder de verbodsbepaling van artikel 3.1, tweede lid van de Wet natuurbescherming.

Door de voorgenomen groenverwijdering kan mogelijk verstoring of vernieling van legfels optreden. Om overtredingen van de verbodsbepalingen uit de Wet Natuurbescherming te voorkomen wordt geadviseerd de vegetatie buiten het broedseizoen te verwijderen. Voor het broedseizoen kan globaal de periode maart tot en met augustus worden aangehouden. Indien werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden dient vóór aanvang een broedvogelinspectie uitgevoerd te worden door een ecologisch deskundige.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied is geschikt om te fungeren als functioneel leefgebied voor verschillende beschermde marterachtigen. Ook zijn takkenhopen en grondhopen in het plangebied aanwezig welke door marterachtigen als schuil- en/of verblijfplaats benut kunnen worden. De aanwezigheid van de Bunzing, de Hermelijn en de Wezel kan niet op voorhand worden uitgesloten. Deze marterachtigen inclusief verblijfplaatsen zijn binnen provincie Zeeland beschermd onder artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming en nader onderzoek dient plaats te vinden om het belang van het plangebied voor deze soortengroep te onderzoeken. Voor de Haas en het Konijn lijkt het plangebied geen essentieel onderdeel uit te maken van de functionele leefomgeving. Doorgaans makkelijk te treffen sporen (holen, legers, uitwerpselen) van deze soorten zijn niet aangetroffen. In de omgeving is voldoende gelijkwaardig leefgebied aanwezig in de vorm van bosschages en duinhabitat.

Verplichtingen en aanbevelingen

De functionaliteit van het plangebied voor de Bunzing, de Hermelijn en de Wezel dient nader te worden onderzocht. Dit dient te worden onderzocht middels cameraonderzoek. De camera's dienen in de periode 1 maart – 31 augustus zes weken in het veld te staan waarbij er om de week een controle plaatsvindt. Op basis van de uitkomsten van het aanvullende onderzoek wordt duidelijk of maatregelen en/of een ontheffing plus compensatie nodig zijn.

Herpetofauna

Het plangebied is geschikt om te dienen als functionele leefomgeving voor de Rugstreeppad en de Levendbarende hagedis. Ook op basis van verspreidingsgegevens van deze soort kan aanwezigheid van de Rugstreeppad en de Levendbarende hagedis niet worden uitgesloten. De Rugstreeppad is beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming en de Levendbarende hagedis is beschermd onder artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het kan niet worden uitgesloten dat bij de geplande werkzaamheden individuen van de Levendbarende hagedis en/of Rugstreeppad worden verstoord.

Verplichtingen en aanbevelingen

Aanvullend onderzoek met behulp van herpetoplaten is benodigd om vast te stellen of de Levendbarende hagedis en de Rugstreeppad in het plangebied voorkomen. De onderzoeksperioden voor beide soorten overlappen deels en de periode van half april tot en met begin augustus is geschikt voor beide soorten. Het onderzoek wordt uitgevoerd door herpetoplaten verspreid door het plangebied te plaatsen en deze dienen driemaal te worden gecontroleerd, waarbij de spreiding tussen de eerste en de laatste controle minimaal een maand betreft.

Aquatische fauna

Binnen het plangebied zijn geen beschermde aquatische fauna aangetroffen. Ten opzichte van deze soortgroep bestaan geen verdere verplichtingen behalve de zorgplicht.

Flora

Binnen het plangebied zijn geen beschermde plantsoorten aangetroffen. Ten opzichte van deze soortgroep bestaan geen verdere verplichtingen behalve de zorgplicht.

Zorgplicht

Onder de zorgplicht wordt verstaan dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat wanneer kan worden vermoed dat door handelen of nalaten 'wezenlijke' nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt, deze handelingen achterwege gelaten worden, of dat maatregelen worden getroffen om nadelige gevolgen te voorkomen, beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt in Nederland voor alle in het wild voorkomende dieren en planten, ook als zij geen beschermingsstatus volgens de Wet Natuurbescherming hebben. In het kader van de zorgplicht kunnen de volgende maatregelen genomen worden:

- Zoveel mogelijk buiten de kwetsbare perioden van aanwezige soorten werken.
- De werkzaamheden dienen zoveel mogelijk tussen zonsopkomst en zonsondergang plaats te vinden.

- Indien er tussen zonsondergang en zonsopkomst gewerkt wordt dient het werkterrein en de directe omgeving zo min mogelijk verlicht te worden, om verstoring voor aanwezige dieren rondom het plangebied zoveel mogelijk te voorkomen.
- Voordat vegetatie (zoals bosschages) verwijderd wordt controleren op de aanwezigheid van dieren (zoals egels) en indien aanwezig deze zorgvuldig te verplaatsen naar een geschikte locatie in de directe omgeving.
- Wanneer mogelijke schuilplekken van dieren, zoals blad- en takkenhopen, houtstronken en houtwallen, worden verwijderd, dient dit met zorg te gebeuren.
 - Er moet worden voorkomen dat aanwezige dieren worden verdrukt of gedood.
 - Blad- en takkenhopen, houtstronken en houtwallen dienen langzaam en zorgvuldig weggehaald te worden.
 - Het materieel/de persoon die de ingreep uitvoert dient zodanig gepositioneerd te zijn dat eventueel aanwezige dieren een vrije vluchtroute hebben naar een bereikbaar en veilig alternatief habitat.
 - Indien dit niet mogelijk is, dienen aanwezige dieren zorgvuldig te worden verplaatst naar een geschikte locatie in de directe omgeving.

Referenties

Aelmans ROM B.V., 2020. *Memo: Uitbreiding camping Zonnedorp Renesse*. Document nr: M198525.025/GHO

BIJ12, 2017_a. *Kennisdocument Rugstreeppad Bufo calamita*. Versie 1.0, juli 2017. Geraadpleegd via: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-017-Kennisdocument-Rugstreeppad-1.0.pdf>

BIJ12, 2017_b. *Kennisdocument Levendbarende hagedis Zootoca vivipara*. Versie 1.0, juli 2017. Geraadpleegd via: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-012-Kennisdocument-Levendbarende-hagedis-1.0.pdf>

BIJ12, 2017_c. *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017. Geraadpleegd via: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Ruige-dwergvleermuis-1.0.pdf>

BIJ12, 2017_d. *Kennisdocument Buizerd Buteo buteo*. Versie 1.0, juli 2017. Geraadpleegd via: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-002-Kennisdocument-Buizerd-1.0.pdf>

Ravon.nl

Sovon.nl

Waarneming.nl

Zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1: Bijzondere waarnemingen binnen het plangebied

Figuur 6: Locatie van de Canadese populieren met potentieel geschikte boomholtes voor vleermuizen en het aangetroffen nest van de Zwarte kraai. Bron: QGIS

Bijlage 2: Beschermde soorten Wet natuurbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming worden alle in Europa voorkomende en in het wild levende vogels en onderstaande soorten uit overige soortgroepen beschermd:

Amfibieën <u>Habitatrichtlijn</u> Boomkikker Geelbuikvuurpad Heikikker Kamsalamander Knoflookpad Poelkikker Rugstreeppad Vroedmeesterpad <u>Overige soorten</u> Alpenwatersalamander Bruine kikker Gewone pad Kleine watersalamander Meerkikker Middelste groene kikker/bastaard kikker Vinpootsalamander Vuursalamander	Bultrug Butskop Dwergpotvis Gestreepte dolfin Dwergvinvis Gewone dolfin Gewone spitsdolfijn Gewone vinvis Griend Grijze dolfin Kleine zwaardwalvis Narwal Noordse vinvis Orca Potvis Spitsdolfijn van gray Tuimelaar Walrus Witflankdolfijn Witsnuitdolfijn Witte dolfin Vleermuizen <u>Habitatrichtlijn</u> Baardvleermuis Bechsteins vleermuis Bosvleermuis Brandts vleermuis Franjestaart Gewone dwergvleermuis Gewone grootoorvleermuis Grijze grootoorvleermuis Grote hoefijzerneus Grote rosse vleermuis Ingekorven vleermuis	Kleine dwergvleermuis Kleine hoefijzerneus Laatvlieger Meervleermuis Mopsvleermuis Noordse vleermuis Rosse vleermuis Ruige dwergvleermuis Tweekleurige vleermuis Vale vleermuis Watervleermuis Landzoogdieren <u>Habitatrichtlijn</u> Bever Hamster Hazelmuis Lynx Noordse woelmuis Otter Wilde kat Wolf <u>Overige soorten</u> Aardmuis Boomarter Bosmuis Bunzing Damhert Das Dwergmuis Dwergspitsmuis Edelhert Eekhoorn Egel Eikelmuis Gewone bosspitsmuis	Gewone zeehond Grijze zeehond Grote bosmuis Haas Hermelijn Huisspitsmuis Konijn Molmuis Ondergrondse woelmuis Ree Rosse woelmuis Steenarter Tweekleurige bosspitsmuis Veldmuis Veldspitsmuis Vos Waterspitsmuis Wezel Wild zwijn Woelrat Kreeftachtigen <u>Overige soorten</u> Europese rivierkreeft Weekdieren <u>Habitatrichtlijn</u> Bataafse stroommossel Platte schijfhoren
---	---	---	--

Sporenplanten- bladmossen

Habitatrichtlijn

Geel
schorpioenmos
Tonghaarmuts

Sporenplanten- varens

Habitatrichtlijn

Kleine vlotvaren

Overige soorten

Blaasvaren
Groensteel
Schubvaren

Zaadplanten

Habitatrichtlijn

Drijvende
waterweegbree
Groenknolorchis
Kruipend
moerasscherm
Liggende raket
Zomerschroeforchis

Overige soorten

Akkerboterbloem
Akkerdoornzaad
Akkerogentroost
Beklierde
ogentroost
Berggamander
Bergnachtorchis
Blauw guichelheil
Bokkenorchis
Bosboterbloem
Bosdravik
Brave hendrik
Brede wolfsmelk
Breed wollegras
Bruinrode
wespenorchis
Dennenorchis
Dreps
Echte gamander
Franjegtiaan
Geelgroene
wespenorchis
Geplooid
vrouwenmantel
Getande veldsla
Gevlekt
zonneroosje
Glad biggenkruid

Gladde zegge

Groene nachtorchis
Groot spiegelklokje
Grote bosaardbei
Grote
leeuwenklauw
Honingorchis
Kalkboterbloem
Kalketrip
Karthuizeranjer
Karwijselie
Kleine ereprijs
Kleine schorseneer
Kleine wolfsmelk
Kluwenklokje
Knollathyrus
Knolspirea
Korensla
Kranskarwij
Kruiptijm
Lange zonnedaauw
Liggende ereprijs
Moerasgamander
Muurbloem
Naakte lathyrus
Naaldenkervel
Pijlscheefkelk
Roggelelie
Rood
peperboompje
Rozenkransje
Ruw pazelzaad
Scherpkruid
Schubzegge
Smalle raai
Spits havikskruid
Steenbraam
Stijve wolfsmelk
Stofzaad
Tengere distel
Tengere veldmuur
Trosgamander
Veenbloembies
Vliegenorchis
Vroege ereprijs
Wilde averuit
Wilde ridderspoor
Wilde weit
Wolfskers
Zandwolfsmelk
Zinkviooltje
Zweedse kornoelje

Dagvlinders

Habitatrichtlijn

Apollovlinder
Boszandoog
Donker
pimpernelblauwtje
Grote vuurvlinder
Moerasparelmoer-
vlinder
Pimpernelblauwtje
Tijmblauwtje
Zilverstreephooi-
beestje

Overige soorten

Aardbeivlinder
Bosparelmoer-
vlinder
Bruin dikkopje
Bruine eikenpage
Duinparelmoer-
vlinder
Gentiaanblauwtje
Grote
parelmoervlinder
Grote vos
Grote
weerschijnvlinder
lepenpage
Kleine heivlinder
Kleine
ijsvogelvlinder
Kommavvlinder
Sleedoornpage
Spiegeldikkopje
Veenbesblauwtje
Veenbesparel-
moervlinder
Veenhooibeestje
Veldparelmoer-
vlinder
Zilveren maan

Nachtvlinders

Habitatrichtlijn

Teunisbloempijl-
staart

Haften

Habitatrichtlijn

Oeveraas

Libellen

Habitatrichtlijn

Bronslibel
Gaffellibel

Gevlekte

witsnuitlibel
Groene
glazenmaker
Mercurwaterjuffer
Noordse
winterjuffer
Oostelijke
witsnuitlibel
Rivierrombout
Sierlijke
witsnuitlibel

Overige soorten

Beekrombout
Bosbeekjuffer
Donkere
waterjuffer
Gevlekte glanslibel
Gewone bronlibel
Hoogveenglanslibel
Kempense
heidlibel
Speerwaterjuffer

Kevers

Habitatrichtlijn

Brede
geelrandwaterroof-
kever
Gestreepte
waterroofkever
Juchtleerkever
Vermiljoenkever

Overige soorten

Vliegend hert

Reptielen

Habitatrichtlijn

Dikkopschildpad
Gladde slang
Kemp's
zeeschildpad
Lederschildpad
Muurhagedis
Soepschildpad
Zandhagedis

Overige soorten

Adder
Hazelworm
Levendbarende
hagedis
Ringslang

Bijlage 3: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Vleermuizen en hun leefgebied worden beschermd door de Wet natuurbescherming. In deze wet is bepaald dat in het geval van een ruimtelijke ingreep ruim van tevoren bekeken moet worden of de ingreep nadelige invloed kan hebben op vleermuizen en hoe hiermee omgegaan moet worden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken het hele jaar door gebruik van verschillende verblijfplaatsen (o.a. in bomen en gebouwen). Vleermuisverblijfplaatsen zijn op te delen in verschillende typen: winterverblijfplaats (waar overwinterd wordt), dagkwartieren (waar de mannetjes in de kraamkoloniekeperiode overdag zitten, alleen of in kleine groepjes), kraamkolonies (vrouwtjes en hun jongen, vaak in grote groepen), paar-verblijven (waar gepaard wordt, vaak in het najaar, soms gelijk aan de winterverblijfplaats) en tussenkwartieren (gebruikt in de periode tussen overwinteren en de zomerperiode in). Per type verblijfplaats gebruiken vleermuizen vaak meerdere verblijven waar tussen gewisseld wordt, bijvoorbeeld wanneer elders het klimaat geschikter is of om aan parasieten te ontkomen. Vleermuizen zijn wel zeer honkvast wat betreft de typen verblijven die ze gebruiken. Dit betekent dat hun verblijven belangrijk zijn voor instandhouding van de populatie en dat deze daarom beschermd worden door de wet.

Sinds mei 2009 is het Vleermuisprotocol vastgesteld. Dit is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol dient als leidraad voor het bepalen hoe en hoe vaak geïnventariseerd moet worden om te voldoen aan de wetgeving. Voor het bepalen of een gebouw of een potentieel geschikte boom van belang is als vleermuisverblijfplaats, is over het algemeen een langlopend onderzoek nodig (van april/mei t/m september/oktober) en zijn 4 tot 7 bezoeken nodig. Om onnodige vertraging te voorkomen, wordt daarom aangeraden om in de planning van de voorgenomen plannen rekening te houden met deze onderzoeksperiode.

Maatregelen ten behoeve van vleermuizen zijn nodig:

- indien sprake is van een verblijfplaats die van significant belang is of zou kunnen zijn en/of;
- indien vleermuizen aangetroffen zijn.

Er is sprake van een significant belangrijke verblijfplaats (ook wel vaste verblijfplaats genoemd, een verblijfplaats die van belang is voor een populatie) als:

- er sprake is van een kraamkolonie;
- er sprake is van een belangrijke overwinteringsplaats of paarplaats;
- er geen alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving beschikbaar zijn;
- de gunstige staat van instandhouding van de (populatie van) de soort in het geding is bij het verdwijnen van de verblijfplaats.

De te nemen maatregelen moeten er voor zorgen dat verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming niet overtreden worden. Dit betekent dat er geen dieren gedood, verwond of actief verstoord mogen worden en dat in geval van significant belangrijke verblijfplaatsen deze behouden moeten blijven of anderszins tijdig op een goede manier vervangen dienen te worden. De functie die het leefgebied voor de betreffende populatie vervult, moet onverminderd blijven bestaan.

Om te voorkomen dat dieren gedood, verwond of actief verstoord worden, kunnen de volgende mitigerende maatregelen nodig zijn:

- niet slopen in de winterslaaperperiode (in deze periode kan zelden met zekerheid worden vastgesteld dat vleermuizen afwezig zijn in een potentieel geschikt en onoverzichtelijk object, omdat ze dan ook 's nachts passief zijn. Dat maakt ze in deze periode overigens extra kwetsbaar);
- vlak voor de sloop onderzoeken of er individuen aanwezig zijn in het te slopen object. Zijn deze wel aanwezig dan geldt dat gewacht moet worden tot het dier of de dieren weg zijn.

Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn kan een ontheffing aangevraagd worden bij de provincie waarin de ingreep plaatsvindt. Een afwijzingsbrief, die stelt dat geen ontheffing nodig is, 'omdat als de voorgestelde maatregelen genomen worden er immers geen verboden overtreden worden' geldt als goedkeuring van de voorgestelde maatregelen. Zijn de maatregelen niet voldoende, dan moeten deze aangepast worden. Als dat niet mogelijk is of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verstrekt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Jachtgebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen bestaat het leefgebied van vleermuizen ook uit foerageergebied en vliegroutes (vaak bomenrijen of waterlopen). Deze zijn ook beschermd als zij van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt. Is dat het geval, dan zijn maatregelen nodig die dit voorkomen, anders is een ontheffing nodig. Ook hier geldt dat deze alleen verstrekt wordt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Bijlage 4: Vogels en ruimtelijke ingrepen

Als mitigerende maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren. Indien goedgekeurd, wordt door de provincie een “positieve afwijzing” afgegeven.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding in gevaar?

“Ruimtelijke inrichting en ontwikkeling” of een “dwingende reden van groot openbaar belang” gelden echter niet als een wettelijk belang. Dit betekent dat de provincie in het kader van ruimtelijke ingrepen alleen een positieve afwijzing af kan geven.

Bescherming van vogelnesten

Artikel 3.1 lid 2 uit de Wet natuurbescherming luidt:

“Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen”.

Voorafgaand en tijdens de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met eventueel aanwezige vogelnesten. Er is sprake van een nest wanneer er nestindicatief gedrag is waargenomen en/of er een broedsel aanwezig is. Het vernielen of beschadigen van een nest is verboden. Dit geldt voor alle vogelsoorten. De meeste vogels maken echter elk broedseizoen een nieuw nest of zijn goed in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen onder de bescherming van de Wnb wanneer het in gebruik is (tijdens het broedseizoen). Wanneer een dergelijk nest niet in gebruik is, is geen ontheffing nodig voor het vernielen of beschadigen ervan.

Verstoring van vogels is ook verboden, maar er bestaat een uitzondering voor verstoring die niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1 lid 5 Wnb). Dit betekent dat verstoring tijdens het broedseizoen toegestaan is, mits de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort gewaarborgd blijft.

Een (beperkt) aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Verblijfplaatsen van deze vogelsoorten zijn niet alleen beschermd wanneer ze in gebruik zijn, maar het hele jaar:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de

nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).

3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Tot slot is er nog een categorie 5: Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voor deze soorten is extra onderzoek nodig, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd; deze soorten zijn namelijk *wel* jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Hieronder de lijst met jaarrond beschermde vogelnesten:

Nesten van de volgende soorten zijn jaarrond beschermd indien ze nog in functie zijn:

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Steenuil	<i>Athene noctua</i>
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>

Nesten van de volgende soorten zijn niet jaarrond beschermd (categorie 5), maar hiervan is inventarisatie wel gewenst:

Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Bosuil	<i>Strix aluco</i>
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>
Eider	<i>Somateria mollissima</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Glanskop	<i>Parus palustris</i>
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>
Groene specht	<i>Picus viridis</i>
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>
Hop	<i>Upupa epops</i>
Huiswaluw	<i>Delichon urbica</i>
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>
Oeverwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>